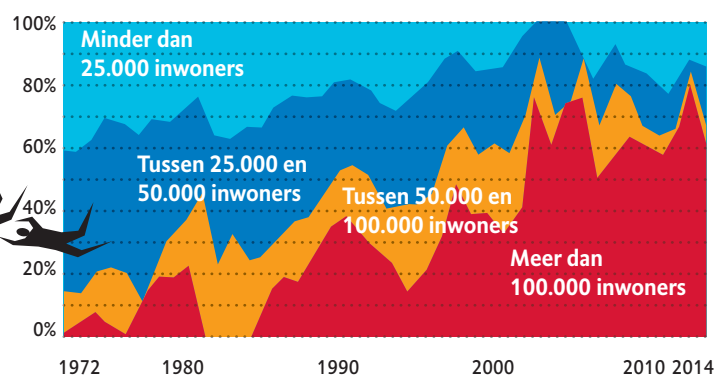

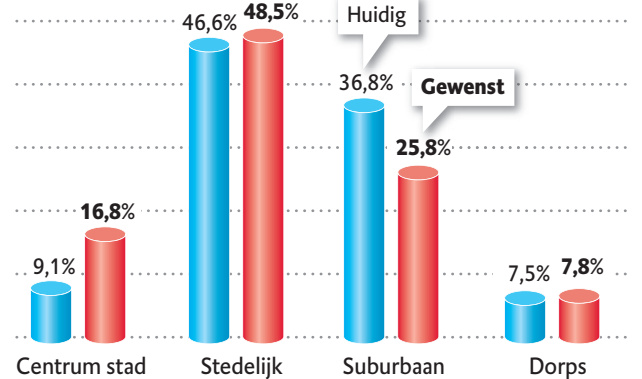

Verdeling bevolkingsgroei Brabantse gemeenten

• Begin jaren tachtig was de bijdrage van de grote steden aan de bevolkingsgroei van Brabant nihil. Nu nemen Eindhoven, Tilburg, Den Bosch en Breda 80 procent voor hun rekening. Het aandeel van de middelgrote en kleine gemeenten is drastisch geslonken.

Wonen en woonwensen in Brabant

• Wonen in de grote stad wordt populairder, vooral in het centrum. Het aantal mensen dat nu in een middelgrote (suburbaan) gemeente woont is een stuk groter dan de groep die er zou willen wonen. Dorpen houden hun aantrekkingskracht.

Help, de jongeren vertrekken!

Grotere steden als Breda en Tilburg trekken als magneten aan jongeren uit middelgrote gemeenten in West-Brabant. Lastig, want weg is weg.

door Nico Schapendonk en Tom Tacken

Halsteren is een mooie plaats, maar de kans is groot dat Wijnand Wouda er niet terugkeert. Sinds december vorig jaar woont de 21-jarige student op kamers in Breda. In die stad volgt hij een opleiding aan de hogere hotelschool van de NHTV. En daar gaat hij stappen met zijn vrienden. „Het is er bruisend. Er is veel te doen”, zegt Wouda.

Keert hij ooit terug naar Halsteren? „Thuis is fijn, maar op een gegeven moment wil je een stapje verder. En de stad, daar raak je snel aan gewend.”

Wijnand staat model voor het probleem waar kleine steden en stadjes tegenwoordig mee kampen: de 'grote stad' zuigt de kleintjes leeg.

Die analyse komt van Brabant Kennis. 'Is gemiddeld goed genoeg?', luidt de retorische vraag die deze denktrank van de provincie boven zijn studie heeft gezet. Het antwoord: nee!

Bergen op Zoom, de gemeente waar Halsteren onder valt, Roosendaal en Oosterhout - het is alle hens aan dek om jongvolwassenen binnenboord te houden.

Lastig, want het hoger en universitair onderwijs van de centrumstad werkt als een magneet. En zo honkvast als hun ouders en grootouders zijn de nieuwe Brabanders niet.

En West-Brabanders al helemaal niet. „In die streek is altijd al veel 'import' uit de Randstad terecht gekomen. Dat zorgt voor minder binding met het gebied”, zegt Sjoerd van Dommelen, onderzoeker voor Brabant Kennis. Weg is weg, blijkt steeds vaker. Dat geldt met name voor vrouwen. In Tilburg vormen ze nu al de meerderheid van de studentenpopulatie. Uit het onderzoek blijkt dat ze daar later hun kinderen willen laten opgroeien.

Dit jaar verwelkomt Brabant zijn 2.5 miljoenste inwoner.

Grote kans dat die nieuwe aanwinst in Breda, Tilburg, Den Bosch of Eindhoven wordt ingeschreven.

Dat is een betrekkelijk nieuwe trend. Begin jaren tachtig boerden de grote Brabantse steden nog achteruit. Er moest beleid aan te pas komen om de vlucht uit de stad tegen te gaan. Met als gevolg nieuwbouwwijken als Westerpark, Nieuw Wolfslaar en Waterdonken in Breda.

Achter de huidige trek naar de stad schuilt niet alleen planning en beleid, zegt Van Dommelen. „De grote steden zijn er intussen ook op eigen kracht in geslaagd jonge gezinnen aan zich te binden. Het woonklimaat en het gevoel van veiligheid zijn erop vooruitgegaan. Dat is van groot belang, nu de overheid op de geliberaliseerde woningmarkt de verhuisstromen niet langer stuurt en mensen hun eigen keuzes kunnen maken.”

Big city blijft voorlopig booming. Willen Bergen op Zoom, Roosendaal en Oosterhout niet als slaapstadjes uitdoven, dan moeten ze hard aan hun *sexappeal* gaan werken. Economische potentie alleen is niet goed genoeg. De tijd dat de werknemer zo dicht mogelijk bij de baas ging wonen, is voorbij. De moderne Brabander is even flexibel als mobiel.

Daar komt bij dat er in veel tussentafel- en servetsteden iets essentieels ontbreekt: een echte toekomst voor hoger opgeleide jongvolwassenen.

Menno Nefs, voorzitter van de Jongerenraad Roosendaal, weet er alles van. De 18-jarige vwo-scholier heeft nu nog geen flauw idee welke studie hij gaat oppakken. Maar één ding staat als een paal boven water: „Welke studie ik kies, ik moet hoe dan ook weg uit Roosendaal. Want daar kan ik niet terecht.”

Het is onvermijdelijk voor alle jongeren in de middelgrote steden van West-Brabant: studeren aan hbo of universiteit betekent vertrekken. Naar Breda of Tilburg bijvoorbeeld.

„Tja, en daar krijg je dan al snel vrienden, terwijl er veel meer voorzieningen zijn. In Roosendaal heb je dan steeds minder te zoeken. Het zou me niets verbazen dat ik over een paar jaar alleen nog maar naar Roosendaal kom voor een bezoekje aan mijn ouders”, voorspelt Nefs.

Hoe gezellig de middelgrote West-Brabantse steden ook zijn, het bedrijfsleven is er voornamelijk mbo-gericht. „Er zijn in verhouding weinig kennisgerelateerde bedrijven”, zegt de jongerenvoorzitter. „Ik kan er niet terecht wanneer ik ben afgestudeerd.”

Het besef dat vooral hoger opgeleide jongeren hun spullen pakken om niet terug te keren, dringt ook tot Roosendaal door, zegt Nefs. „De stad is wakker geschud. De houding naar jongeren is veel toleranter geworden. Dat merk je in het uitgaansleven, maar ook bij de gemeente. Wij mogen meepraten als het bijvoorbeeld over jongerenhuisvesting gaat. Er worden stappen gezet. Dat moet ook wel, want niks doen is geen optie.”

Dat is helemaal waar. Maar er speelt nog een ander probleem, zegt onderzoeker Van Dommelen: „Middelgrote gemeenten hebben steeds vaker dezelfde problemen als de grote stad, zoals randgroepjongeren, maar bieden niet de kansen.”

Dankzij de gemeentelijke herindelings hebben de grote steden letterlijk hun grenzen verlegd. Ze kunnen nu ook pronken met groene buitenwijken van dorpse allure, waar het voor kinderen goed toeven is.

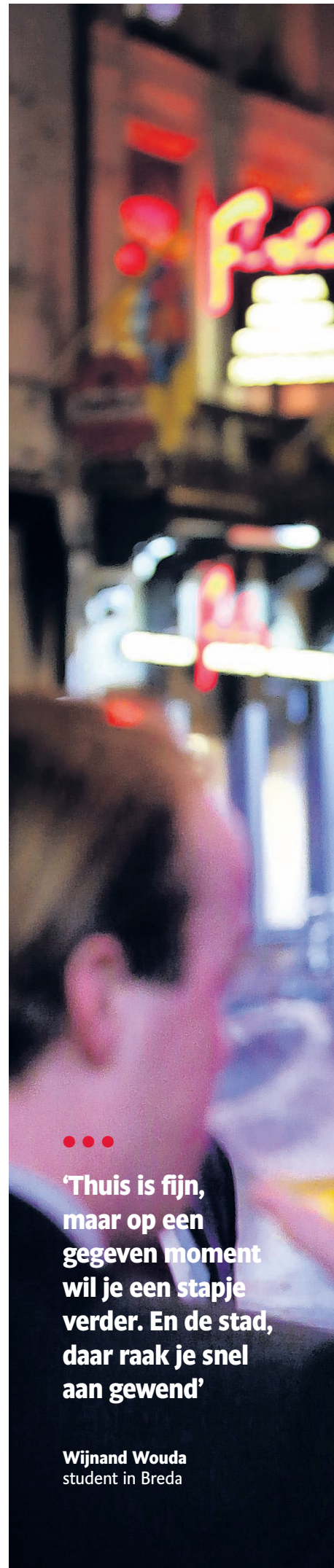
Misschien moeten de 'kleintjes' zich er maar bij neerleggen dat ze vergrijzen. Dat hoeft geen drama te zijn, zegt Van Dommelen. „Zolang de voorzieningen er maar op worden aangepast. Misschien wat minder subsidie voor de voetbalclub en wat meer voor de jeu-de-boulevereniging. Wat niet helpt, is je kop in het zand steken. Dan is het wachten op leegstand en ontvolking. Een serieus probleem”, waarschuwt Van Dommelen. Duidelijk, maar waar komt de intussen 38-jarige Brabantse onderzoeker zélf eigenlijk vandaan?

„Uit Boekel.”
En waar woont hij nu?
„In Breda...”

•••
'Wat niet helpt, is je kop in het zand steken. Dan is het wachten op leegstand en ontvolking'

Sjoerd van Dommelen
BrabantKennis

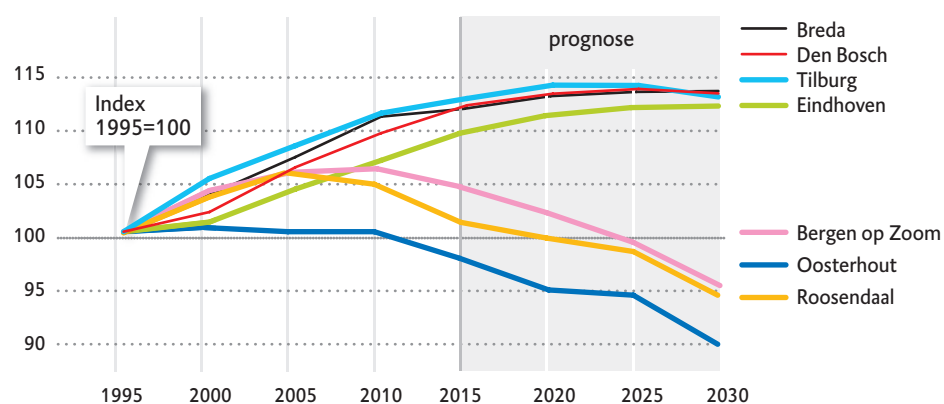

•••
'Thuis is fijn, maar op een gegeven moment wil je een stapje verder. En de stad, daar raak je snel aan gewend'

Wijnand Wouda
student in Breda

jaar alleen nog maar naar Roosendaal kom voor een bezoekje aan mijn ouders'

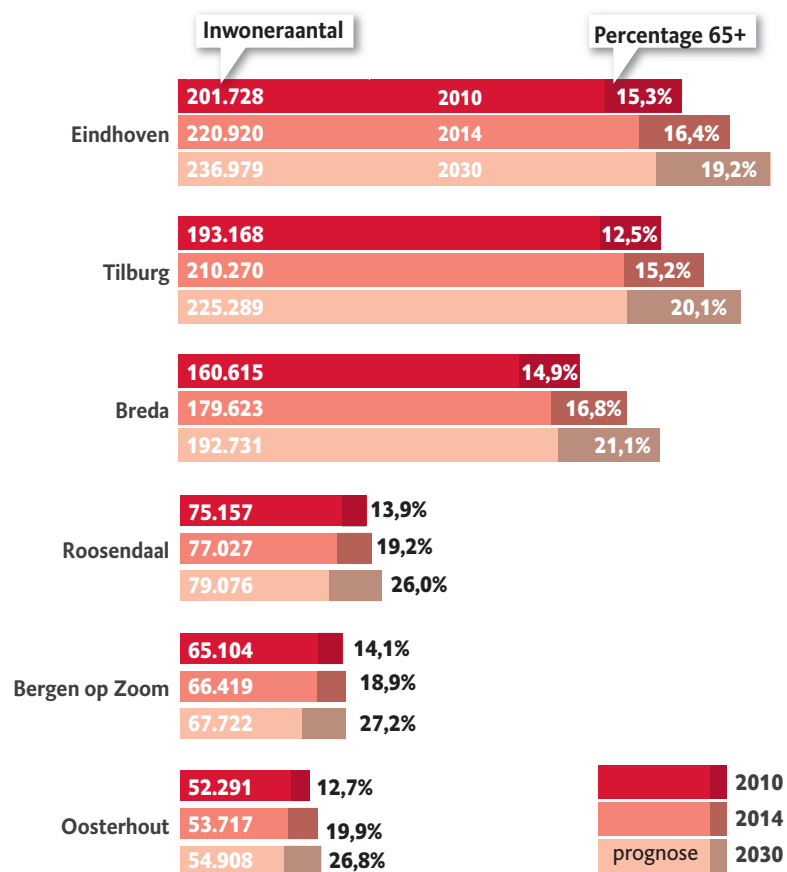
Ontwikkeling beroepsbevolking 15-65 jaar

• Dat de vergrijzing in de streeksteden harder om zich heen slaat dan in de grote steden, laat zich ook aan de ontwikkeling van de beroepsbevolking aflezen. Vooral Oosterhout wordt door de vergrijzing getroffen.

Inwonertal en vergrijzing

infographics Julius Wintermans
bronnen Brabant Kennis 2015

Relatie tussen Bergen en Roosendaal bestaat al lang

Bergen op Zoom en Roosendaal hebben van oudsher veel contact met elkaar, al gaat de liefde vooral uit van de Bergenaan. Als het gaat om werk, winkelen en onderwijs, dan zijn beide ook sterk georiënteerd op Breda. Dit geldt vooral voor Roosendaal. De West-Brabantse steden zijn dankzij de snelwegen uitstekend met elkaar verbonden. Dat geldt niet voor de trein. Omdat overstappen in Roosendaal betrekkelijk veel tijd kost, is

de verbinding tussen Bergen op Zoom en Breda niet optimaal. Bergen op Zoom en Roosendaal kampen allebei met achterblijvende bevolkingsgroei en vergrijzing. Ook wonen er betrekkelijk weinig mensen met hoge inkomens. In beide steden zijn overheid, onderwijs en zorg oververtegenwoordigd. De werkgelegenheid groeit minder snel dan het Brabants gemiddelde. De beroepsbevolking daalt sinds 2005 en krimpt sterker dan gemiddeld.

De woningmarkt in Bergen op Zoom en Roosendaal is zwakker dan de landelijke, terwijl de gemiddelde WOZ-waarde er lager is. De winkelleegstand is opvallend hoog in Roosendaal. Dat heeft te maken met de aanwezigheid van *fashion outlet center* Rosada aan de rand van de stad. Bergen op Zoom kampt met een relatief hoge leegstand van kantoren, al wijkt die niet heel erg veel af van het landelijk gemiddelde.

Oosterhout en Breda weten elkaar te vinden

Niet geheel onverwacht is Oosterhout het sterkst verbonden met Breda. Toch valt op dat het verkeer van Oosterhout naar Breda afneemt, behalve op het gebied van sociale en recreatieve activiteiten. De andere kant op neemt het aantal verplaatsingen juist toe, behalve op het gebied van zakelijk bezoek, winkelen en zorg. In verhouding tot het formaat van de gemeente heeft Oosterhout opvallend veel bedrijventerreinen. De stad heeft een

gunstige verbinding met de grote rivieren. Op de bedrijventerreinen is nog maar weinig grond uit te geven, maar daar staat tegenover dat er veel vastgoed wordt aangeboden. Dat geldt trouwens ook voor grote broer Breda. Het zwaartepunt van de Oosterhoutse economie wordt gevormd door handel en transport. Qua werkgelegenheid scoort Oosterhout bovengemiddeld in Brabant. Verder staan er weinig kantoren en winkels leeg. Wat ook op-

valt is dat de gemiddelde WOZ-waarde van woningen ondanks de crisis niet is gedaald. Daar staat tegenover dat de bevolkingsgroei van Oosterhout de afgelopen tien jaar is gekrompen. Op dit moment is het de meest vergrijzde gemeente van Brabant. Dit blijft zo, al wordt Oosterhout in 2030 ingehaald door Bergen op Zoom. De verwachting is dat de vergrijzing in die stad over veertien jaar het hoogste is van heel Brabant.